

Érintéssel változtatni a világon

Damian de Veuster, a leprások papja

LEHETNE az AIDS-betegek vagy a drogok áldozatainak védőszentje, vagy a napjainkban kiközösített összes páriáké. Mert amikor a flamand pap, *Damian de Veuster* 1873-ban megérkezett a leprások hawaii szigetére, Molokaira, ő volt az első egészséges ember, aki elhatározta, hogy megosztja a halálra szántak életét – önként. A lepra akkoriban örökölt és gyógyíthatatlan betegségnek, kikerülhetetlen sorsnak számított; a leprabacilust épp hogy csak felfedezték.

Egy belga fálucska, a Leuven melletti Tremelo egyik majorságában jött a világra, 1840-ben. Damian féktelen erejű, makkegészséges, sziporkázó életkedvű fickó volt, akit ragályos, harsogó nevetéséről és jóindulatáról ismertek. Amikor tizenkilenc évesen belépett az „Arnsteini atyákhoz”, akkor kissé nehézkes teológushallgatóként vaskos, érzelmenteli vallásosság jellemezte. Az elvont hitbéli problémák kevésbé érdekelték.

A 23 ÉVES FIATALEMBER annál lelkesebben értesült arról, hogy a rend hawaii missziós állomása személyi támogatást kért. Ez olyan feladat volt, amely megfelelt a gyakorlati dolgok és a kemény munka iránti előszeretetének. A Honoluluba tartó, fáradságos – 148 napot igénylő – tengeri úton mérészen fölmászott az árbocozatra, hogy szédítő magasságban folytasson a hittel kapcsolatos beszélgetéseket a matrózokkal. Tengeribeteg társait maga által kitalált eszközökkel gyógyította.

Amikor végre megérkeztek Honoluluba, és pap-pá szentelték, úgy hódította meg missziós területét – amely fele akkora volt, mint egész Belgium, és amelyen öt további misszionáriussal osztozott –, mint egy flamand paraszt a szántóföldjét: türelmesen, konokul, szófukaron nekilátva. Az oltárt és a gyóntatószéket állandóan magával cipelte: néhány rudat, rajta egy ágyat és egy takarót. Ahhoz, hogy eljusson plébániája legtávolabbi falujába, tíz hegyi szakadékot kellett kereszteznie, és egy 600 méter magas, meredek sziklafalat kellett megmásznia.

Tulajdonképpen életfeladatát azonban csak azon a napon fedezte fel, amikor egy templom felszentelésekor a püspök szóba hozta a leprások szigete, Molokai szégyenletes lelkipásztori helyzetét: egy évben egyszer ment oda pap – látogatóba. Erre spontánul négy pap nyilatkozott arról, hogy készek felváltva ellátni a lelkipásztori szolgálatot a szigeten. Damian de Veuster elsőként hajzott oda.

PISZKOS FÜKUNYHÓKBAN mintegy ezer leprás vegetált ekkoriban a Hawaii-szigetecsoport eme eldugott szigetén, kielégítő orvosi ellátás nélkül, katasztrofális higiéniai viszonyok között. Korábban egyszerűen a vízbe vetették a szállítóhajókról a betegeket; aki tudott úszni, és az erős hullámverés ellenére elérte a sziklás partot, annak szerencséje volt. Molokai végállomás volt, temető, börtön; a hawaiiak „hullák gödrének” nevezték.

Damian elhatározásának, hogy ott marad, nem sok köze volt a vértanúság iránti romantikus rajongáshoz; ehhez túlságosan gusztustalan volt a valóság. A betegek rothadó tagjai pestisessé tették a levegőt. A csontok és a belsősegek részben kilátsoztak, anélkül hogy a leprások fájdalmat éreztek volna. A betegség végstádiumában sebeikben nyüzsögtek a férgek.

„Fiatalok versenyt futottak lábcsontjaikon”, írja Damian de Veuster életrajzában *Gavan Daws*, a Csendes-óceán történése. „Aldoztatáskor a pap abba a húsodúba rakta a szentostyát, amely egykor száj volt. A templom orgonistája, aki bal kezének nagyobbik részét elvesztette, egy darab fát kötött a karjához, s azzal nyomta le a mély hangokat a manuálon.”

Társadalmi rend nemigen létezett, az állami felügyelők keményen kormányoztak, de sikertelenül. Állandó veszekedés folyt az élelmiszerért, a pálinkáért és a nőkért. A halál várományosai miért is fékeztek volna magukat? Hiszen eleve börtönben éltek. Ebben a boszorkányüstben Damian csak akkor beszélhetett hitelesen a szerető Istenről, ha törődött a nyomorúságos földi életfeltételekkel. Napnál világosabb volt számára: Ha az ember valóban Isten képmása, akkor méltóságának megfelelően kell bánni vele.

Rögtön a szigetre érkezése után elkezdett tanulni egy valamikori ápolótól, aki ekkor már maga is leprás volt. Megtanulta tőle, hogyan kell megtisztítani a büzlő sebeket, és kenőccsel bekenni azokat. Állítólag még az amputációs készletet is használta – mérsékelt sikerrel. Földeket vetett be, vízvezeték készített. Stabil faházakat épített, mivel a fükunyhókba beesett az eső, és a szükségszállásokat rendszeresen felborították a téli viharok.

Rendben tartotta a vágóhidat, segédkezett a kopersókészítésben és a sírásásban, tiszta ruházatról gondoskodott, a fiúkat mezőgazdasági munkára, a lányokat főzésre és varrásra oktatta. Még fonto-

sabbnak tűnt, hogy Damian de Veuster nem úgy „gondozta” betegeit, mint egy patriarcha. Együtt dolgozott velük, aktivizálta őket, szilárd szállásokat ácsolt velük, ösztönzést adott a sziget igazságosabb társadalmi rendjének kialakításához, öntudatra ébresztette őket.

DAMIAN DE VEUSTER egész életében akaratos, magának való parasztkoponya maradt. Szeszélyességet és önteltséget vetettek a szemére, egyetlen rendtársával sem jött ki, és egyáltalán nem volt kedve ahhoz, hogy olyan simulékonyak és diplomatikusan mutakozzék az állami hatóságokkal szemben, ahogyan az óvatos egyházi vezetés megkívánta. Komor akasztófahumor és mély depresszió váltakozott napjaiban, bizalmatlan és zárkózott maradt, de szilaj szeretettel csüngött leprásain. Értük összekapott minden felsőbbsséggel, megalkuvás nélkül, pártosan, oroszlánként harcolt védencei szükségleteiért. Az „Arnsteini atyák” egyik előljárója szerint „eltúlzott erő kifejtésében” nem ismert okos mértéktartást.

A leprásokhoz fűződő kapcsolata tényleg nem lehetett volna szorosabb. Ki-bejártak a lakásába, nem vette túlságosan komolyan a higiéniai előírásokat. És ez a makrancos, nem mindig kellemes ember éppen ezért volt szent: pokolian félt a leprától, ami teljesen normális teremtményi félelem egy rettenetes betegségtől – de egyáltalán nem félt megérinteni a leprásokat. Tizenhat éven át minden nap, minden órában az életét kockáztatta, hogy közel lehessen a kitalált, leírt emberekhez.

Voltak persze másfélék is, például az az orvos, aki sétabotjával toltta el a páciensek sebeiről rongyaikat, hogy felállíthassa a diagnózist. Ez nagyon józan magatartás volt, ha számításba vesszük az orvostudomány akkori állását: a leprát még nem lehetett gyógyítani, halálos sors volt, mint ma az AIDS. Damian – mint minden radikális keresztény

– szívesebben volt oktan. Egyszer s mindenkorra határozta el, hogy feltétel nélkül megosztja életét a leprásokkal, ahelyett hogy biztos távolságból prédikált volna Isten jóságáról és egy jobb túlvilágról.

Ennek ellenére vilámcsapásként érte, amikor felismerte a brutális igazságot. Egy napon leforrázta a lábát, és nem érzett fájdalmat: a fertőzés biztos jele volt ez. Fülcimpáján csomó alakult ki, szemöldöke kihullott. Damian, aki még csak negyvenes éveiben járt, kétségbeesetten próbált ki új gyógymódokat, Istentől megátkozottan érezte magát, bosszúsan reagált rendi előljárói állandó szemrehányásaira: azok ugyanis rossz néven vették tőle az újságírók érdeklődését, amiről nem tehetett.

DAMIAN bénító szorongásos időszakokat élt át, és testében hordozta a közelgő halál jeleit, de még mindig lendületességéről és fantáziájáról tett bizonyosságot: pár hónappal halála előtt a templom tetőzetén lehetett látni, ahol új hullámbádog lapokat helyezt el, arcát már feldúlta a lepra, de még ácsoknak és kőműveseknek dirigált, mint mindig is.

A halálfélelem pedig fokozatosan örült boldogságba ment át. Most teljes joggal mondhatta el, amit korábban is sokszor teljesen magától értetődően, de csak kép-

ként fogalmazott meg: „Mi, leprások...”

Damian de Veuster negyvenkilenc évesen, 1889. április 15-én halt meg. Hosszan tartó eljárás után, amelyben nem kevés nehézséget okozott Damian szögletes, nyers személyisége, XVI. Benedek pápa avatta szentté 2009-ben.

Christian Feldmann

Forrás: Kirche In, 2014/6

MÉGIS

*Az emberek esztelenek, következtelenek
és magukba fordulnak,
MÉGIS SZERESD ŐKET!*

*Ha jót teszel, megvádolnak, hogy önzés
és hátsó gondolat vezérli cselekedeteidet,
MÉGIS TÉGY JÓT!*

*Ha sikeres vagy, hamis barátokat
és igazi ellenségeket szerzel,
MÉGIS ÉRJ CÉLT!*

*A jó, amit teszel,
holnap már feledésbe megy,
MÉGIS TEDD A JÓT!*

*A becsületesség és őszinteség
sebezhetővé tesz,
MÉGIS LÉGY BECSÜLETES ÉS NYÍLT!*

*Amit évek alatt felépítesz,
egy nap alatt lerombolhatják,
MÉGIS ÉPÍTS!*

*Az embereknek szükségük van a segítségedre,
de ha segítesz, támadás érhet,
MÉGIS SEGÍTS!*

*A legjobbat add a világnak, amid csak van,
s ha verést kapsz cserébe,
MÉGIS A LEGJOBBAT ADD A VILÁGNAK,
AMID CSAK VAN!*

*Felirat az egyik kalkuttai,
a Szeretet Misszionáriusai által fenntartott
gyermekotthon falán.*